

Minister Klimatu i Środowiska

DPN-WEP.050.5.2024.KM
3522216.13983271.11288769
Warszawa, 18-12-2024

Odpowiedź na zapytanie poselskie

Sprawa: Zapytanie posła Michała Wawera i grupy posłów w sprawie nr 2021
Dotyczy: ograniczania możliwości korzystania ze źródeł ciepła zasilanych paliwami stałymi

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w opinii Ministra Klimatu i Środowiska, kominki, piece i trzony kuchenne można uznać za stacjonarne urządzenia techniczne, które mogą powodować emisję, a zatem za instalacje [1] w rozumieniu przepisów ochrony środowiska, w szczególności ustawy POŚ [2]. Zasadniczo, instalacje te nie wymagają zgłoszenia właściwemu organowi ochrony środowiska [3]. Poniżej przedstawiam uzasadnienie stanowiska oraz szersze odpowiedzi na zadanie przez Posłów pytania.

Definicja instalacji

Definicja instalacji, zawarta w ustawie POŚ wskazuje, że instalacją jest stacjonarne urządzenie techniczne lub zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot, i położonych na terenie jednego zakładu lub też budowla niebędąca urządzeniem technicznym ani zespołem takich urządzeń. Przy tym z definicji wynika, że instalacją są jedynie te urządzenia, zespoły urządzeń lub budowle, które mogą powodować emisję [1].

W świetle powyższej definicji piece, kominki oraz trzony kuchenne można uznać za stacjonarne urządzenia techniczne, które mogą powodować emisję, a zatem za instalacje w rozumieniu przepisów ochrony środowiska.

Powyższe urządzenia stanowią również tzw. źródła spalania paliw, które, zgodnie z ustawą definiuje się jako części instalacji spalania paliw będącą stacjonarnym urządzeniem technicznym, w którym następuje utlenianie paliw w celu wytworzenia energii [4].

Zgłoszenie instalacji

Zgodnie z ogólną zasadą, emisja substancji z instalacji może nastąpić po uzyskaniu pozwolenia [5]. W przypadku niektórych instalacji pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza nie jest wymagane [6] - takie instalacje zasadniczo podlegają obowiązkowi zgłoszenia [7]. Rodzaje instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia oraz wyjątki od tego obowiązku wymienione są w rozporządzeniu w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia [8].

Zgodnie z ww. rozporządzeniem, instalacje energetyczne [9] o nominalnej mocy cieplnej [10] mniejszej niż 1 MW mogą być eksploatowane bez konieczności dokonania zgłoszenia [11]. Zasadniczo, piece, kominki lub trzony kuchenne instalowane i używane w gospodarstwach domowych zaliczają się do powyższej kategorii instalacji – instalacji energetycznych o nominalnej mocy cieplnej mniejszej niż 1 MW. Zatem nie podlegają one obowiązkowi zgłoszenia.

Wymagania dla instalacji – obowiązek prowadzenia pomiarów

Art. 147 ustawy POŚ wprowadza obowiązki dotyczące wykonywania pomiarów wielkości emisji: obowiązek wykonywania pomiarów okresowych lub ciągłych oraz obowiązek dokonania pomiarów wstępnych. Ogólny obowiązek wykonywania pomiarów okresowych lub ciągłych [12] został doprecyzowany w rozporządzeniu w sprawie pomiarów wielkości emisji [13], zgodnie z którym ciągłe lub okresowe pomiary emisji do powietrza prowadzi się dla źródeł spalania paliw wymagających pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, pozwolenia zintegrowanego albo zgłoszenia.

Z kolei obowiązek dokonania pomiarów wstępnych dotyczy instalacji nowo zbudowanych lub zmienionych w istotny sposób, ale jedynie tych, z których emisja wymaga pozwolenia [14].

Jak wskazano powyżej eksploatacja pieców, kominków lub trzonów kuchennych nie wymaga ani uzyskania pozwolenia, ani dokonania zgłoszenia. Zatem urządzenia te nie wymagają prowadzenia ani pomiarów wstępnych, ani okresowych. Tym samym art. 147 ustawy nie znajduje tu zastosowania.

Wymagania związane z oddaniem do użytkowania

Art. 76 ustawy POŚ dotyczy natomiast wymagań w zakresie ochrony środowiska związanych z oddaniem do użytkowania nowo zbudowanego lub przebudowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji. Ust. 1 i 2 tego artykułu formułują ogólny obowiązek w tym zakresie, zgodnie z którym, nowo zbudowany lub przebudowany obiekt budowlany, zespół obiektów lub instalacja nie mogą być oddane do użytkowania, jeżeli nie spełniają wymagań ochrony środowiska. Wymaganiami tymi są: wykonanie wymaganych przepisami lub określonych w decyzjach administracyjnych środków technicznych chroniących środowisko; zastosowanie odpowiednich rozwiązań technologicznych, wynikających z ustaw lub decyzji; uzyskanie wymaganych decyzji określających zakres i warunki korzystania ze środowiska.

Sformułowania dotyczące obiektu budowlanego, zespołu obiektów, a także samo wyrażenie „oddanie do użytkowania” odsyłają w pewnym zakresie do przepisów z zakresu prawa budowlanego. Pojęcie obiektu budowlanego zdefiniowane jest jako budynek, budowla bądź obiekt małej architektury wraz z instalacjami zapewniającymi możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem, wzniesiony z użyciem wyrobów budowlanych [15]. Z kolei budynek (obiekt budowlany) może być uznany za oddany do użytkowania jeśli jego zakończenie budowy zgłoszone zostało przez inwestora organowi nadzoru budowlanego i organ ten nie zgłosił sprzeciwu [16], lub na którego użytkowanie inwestor uzyskał pozwolenie - w drodze decyzji - od organu nadzoru budowlanego prawa budowlanego [17].

Zatem w przypadku pieców, kominków lub trzonów kuchennych, ogólne przepisy zawarte w art. 76 ust. 1 i 2 ustawy POŚ będą się raczej stosowały do budynków (obiektów budowlanych), w których ww. instalacje są zamontowane, niż do samych instalacji. Na gruncie przepisów prawa ochrony środowiska z kolei, niespełnienie powyższych wymagań może być podstawą do wniesienia przez właściwy organ sprzeciwu wobec zgłoszenia instalacji [3]. Jednak, jak wskazaliśmy powyżej, piece, kominki i trzony kuchenne nie podlegają obowiązkowi zgłoszenia.

Instalacje objęte uchwałami antysmogowymi

Art. 96 ustawy POŚ określa możliwość wprowadzenia w drodze uchwały ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Ograniczenia mogą być wprowadzone w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko.

Jak wskazano powyżej zarówno piece, jaki i kominki oraz trzony kuchenne są instalacjami zgodnie z przepisami ochrony środowiska. Wobec czego mogą podlegać ograniczeniom lub zakazom wskazanym przez sejmiki województw w odpowiednich uchwałach.

Podstawy prawne prowadzenia kontroli palenisk

Zgodnie z art. 379 ustawy POŚ kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska sprawują odpowiednie organy ochrony środowiska, tj. marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Organy te mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów lub funkcjonariuszy straży gminnych.

Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:

- 1) wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 - na pozostały teren,
- 2) przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych,
- 3) żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwanie osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego,
- 4) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.

Kontrole straży miejskich (gminnych), mogą w szczególności dotyczyć sprawdzenia dotrzymania postanowień tzw. uchwał antysmogowych, które są przepisami prawa miejscowego obowiązującymi na obszarze województwa lub jego części.

Nieprzestrzeganie ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w uchwale antysmogowej (np. w zakresie rodzajów lub jakości paliw dopuszczonych do spalania na danym obszarze lub dopuszczonych do stosowania na tym obszarze urządzeń grzewczych) jest sankcjonowane karą grzywny [18].

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że za nieprzestrzeganie postanowień uchwały antysmogowej strażnicy straży gminnych mogą nakładać grzywny w drodze mandatu karnego. Wynika to z rozporządzenia w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego [19].

Wskaźniki ilości obowiązkowych kontroli w programach ochrony powietrza

Dokument strategiczny Ministra Klimatu i Środowiska Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.) [20] określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótkoterminowej do 2025 r., średnioterminowej do 2030 r. oraz długoterminowej do 2040 r., które będą spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym, ale przede wszystkim będą określać nowe kierunki działań w tym obszarze.

W Aktualizacji Krajowego Programu Ochrony Powietrza wprowadzono m.in. zadania dla jednostek samorządu terytorialnego wprowadzenia do programów ochrony powietrza w trakcie ich aktualizacji lub w przypadku opracowywania nowych, obowiązku określania w ramach działań zadania polegającego na przeprowadzaniu kontroli indywidualnych urzędzeń grzewczych w budynkach mieszkalnych przez właściwe służby wraz z określeniem minimalnej liczby kontroli do przeprowadzenia w każdym roku obowiązywania takiego programu.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Podstawa prawna:

- [1] Zgodnie z art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 54, z późn. zm.),
- [2] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 54, z późn. zm.) (ustawa POŚ),
- [3] o którym mowa w art. 152 ustawy POŚ,
- [4] art. 157a ust. 1 pkt 7 ustawy POŚ,
- [5] art. 180 ustawy POŚ,
- [6] rodzaje instalacji, których eksploatacja nie wymaga pozwolenia określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. - w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia (Dz. U. poz. 881),
- [7] art. 152 ust. 1 ustawy POŚ,
- [8] rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz.U. z 2019 r. poz. 1510),
- [9] Instalacje energetyczne są to instalacje, w których następuje proces spalania paliw w celu wytworzenia wyłącznie energii – zgodnie z przypisem nr 3 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia,
- [10] przez nominalną moc cieplną rozumie się ilość energii wprowadzanej w paliwie do źródła spalania paliw w jednostce czasu przy jego nominalnym obciążeniu, zgodnie z art. 157a ust. 1 pkt 5 ustawy POŚ,
- [11] zgodnie z § 2 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia,
- [12] zawarty w art. 147 ust. 1 i 2 ustawy POŚ,
- [13] rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 września 2021 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz.U. z 2023 r. poz. 1706),
- [14] art. 147 ust. 4 ustawy POŚ,
- [15] art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. z 2024 r. poz. 725),
- [16] art. 54 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane,
- [17] art. 55 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane,
- [18] art. 334 ustawy POŚ,
- [19] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1350, z późn. zm.),
- [20] Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.) (dalej AKPOP) (Komunikat Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie Aktualizacji Krajowego Programu Ochrony Powietrza M.P. z 2021 r. poz. 1200).

Do wiadomości:

- Departament Spraw Parlamentarnych KPRM.